

In diplomat rumantsch tira fils en il mund da l'economia internaziunala

Bilantscha da l'ambassadur tar l'organisaziun mundiala da commerzi a Genevra

CUN REMIGI WINZAP HA DISCURRÌ
CLAUDIA CADRUVI / ANR

■ La fin d'avust banduna l'ambassadur Remigi Winzap la WTO. Il diplomat che deriva da Falera ha represchentà ils ultims onns la Svizra tar l'organisaziun mundiala da commerzi. Ina da sias incumbensas pli diras è stà da mantegnair uschè ditg sco pussaivel ils subsidis d'export per l'agricultura svizra. Sco co-president da la grupp «trade facilitation» è el vegni da metter sut tetg la pli impurtanta cunvegna che la WTO ha concludì dapi sia fundaziun.

Co lavura in ambassadur da la WTO?

Remigi Winzap: En sasez sco ils auters ambassadurs era. Ins ha in pitschen uffizi cun glied che lavura per l'ambassada. Ma empè da represchentar ils interess svizzers en in auter pajais, represchentan ins quels tar in'organisaziun internaziunala sco l'ONU ed en mes cas tar la WTO. Ambassadurs da 164 pajais èn staziunads qua. Nus empruvain da schliar dumondas dal commerzi internaziunel cun schliaziuns che sa basan sin il dretg e betg cun la forza.

Quant impurtanta è quest'organisaziun per la Svizra?

La Svizra è fitg dependenta dal commerzi cun l'exteriur. Nus gudagnain in franc sin dus en l'exteriur. Nus exportain bain sin l'entir mund. La WTO è la suletta organisaziun internaziunala che fixescha il dretg da commerzi – e gliiez gist cun 164 pajais. Sche nus cuntanschian ina schliaziun en la WTO,

Jau sun creschì en ina famiglia cun indesch fragliuns

vala quella quasi per l'entir mund. A la Svizra e sias interpresas porscha quai segirtad. Sch'in pajais na resguarda betg las reglas, posseda la WTO mecanisems per far valair il dretg. Tgi che na tegna betg en sias obligaziuns, sto pajar.

La fin d'avust terminais Vos Voss mandat a Genevra. Co è Vossa bilantscha?

Jau hai presidià differentas gruppas da negoziaziun. La grupp «trade facilitation» ha mess sut tetg la pli gronda cunvegna dapi ch'i dat la WTO. «Trade facilitation» vul dir ch'ins simplifitgescha ils transfer da bain sur ils cunfin. Quai è oz probabel pli impurtant che da bajegiar giu dazis. In exempel: Sch'in bain arriva ad in cunfin, èsi impurtant che quest na stoppia betg spetgar emnas ora en il sulegl. Uschia perdan las interpresas grondas summas. Questa cunvegna è in grond levgiament era per pajais da svilup. Plinavant hai jau presidià un appartegnent bain industrial. Sper l'agricultura ed ils servetschs è gliiez stà ina da las tematicas impurtantas.

Co fan ins valair ils interess d'in pitschen pajais?

La Svizra è pitschna, ma relativ impurtanta en il commerzi. Ord vista dals Stadis Unids, da la China u da l'Africa,

In dun ed inschign endinà per negoziar – gliiez ston ins exnum avair per ademplir las incumbensas che Remigi Winzap ha gi' ils ultims onns tar la WTO. FOTO C. CADRUVI

tutgain nus tar l'Europa. Ma nus n'esan betg part da l'UE. Co fashain nus pia d'avair amis? Co chattain nus auters pajais cun las medemas miras sco la Svizra? Per far udir nossa vusch sun jau vegni da reunir ils «friends of the system», pia amis da la WTO ed amis dal sistem multilateral – ina grupp senza ils tschintg gronds pajais da la WTO. Nus essan stads 25 ambassadurs da tuts continents, per exempel l'Australia, Nova Zelanda, Norvegia, Vietnam, Singapur, Kenia, Columbia. Mintga trais emnas hai jau clamà ensemen la grupp. Tuts èn vegnids. Nus avain gi' en la grupp ils presidents da tuts ressorts da negoziaziun da la WTO. Nus avain discutà co che nus lain ir enturn cun ils pajais gronds ed avain dà infurmaziuns als pajais pitschens che na sesan betg a las maisas da negoziaziun. Igl è stà ina grupp fitg ferma. La Svizra ha gudagnà bler reconoschientscha cun ils «friends of the system».

Tge èn stadas las negoziaziuns pli diras?

Il pli grev èsi stà areguard ils subsidis d'export per l'agricultura svizra. Fin avant circa diesch onns han blers pajais americans ed europeans subvenziunà l'export agrar. Il 2005 ha la WTO decidì da scumandar quai, perquai ch'i fa donn a la fieras da pajais da svilup.

En ina famiglia gronda emprendan ins da negoziar

La cundiziun era da ventscher l'emprim la runda da Doha, tge che n'ha betg funcziunà. Ils blers pajais han tuttina chala da subvenziunar, ma la Svizra en-

semen cun tschintg auters pajais ha cuntinuà. Il 2015 han ins fatg pressiu da chalar cun ils subsidis d'export. La Svizra avess stuì smetter immediat. Per nossa politica d'agricultura na fiss quai betg stà pussaivel. Jau sco ambassadur hai gi' da defender noss interess ed hai gi' da rabagliar ora il meglier resultat pussaivel sut questes circumstanças. Ils auters pajais èn stads pronti da dar si ils subsidis. Mia rolla è stada da spustar uschè lunsch sco pussaivel il termin.

Il multilateralissem è il pli cumplitgà en la diplomazia

Igl è stà da defender insatge ch'ins na vegn strusch da defender. Nus avain la finala cuntanschì in meglier tractament ch'ins pajais da svilup. Quai è nunditg per in pajais ritg sco la Svizra. Nus avain duvrà l'agid dad auters. Tar l'agricultura essan nus en ina rolla defensiva tar la WTO, nus duvrain temp da s'adattar. Tar las tematicas sco servetschs ed industria avain nus ina rolla offensiva.

Tge è il recept per cuntanscher tals resultats?

Ins sto adina esser sin il current e guardar da survegnir infurmaziuns: Tgi fa tge? Tgi ha tge interess? Tgi vegn cun infurmaziuns? Ins sto savair tge ch'ins vul cuntanscher e co ch'ins vul posiziunar quai. Ins sto savair tge che marscha e tge dumondas che pudessan vegnir purtadas sin la maisa da negoziaziun. Uschia èsi en il multilateralissem. Ins sto quasi udir il pastg che crescha. E sch'ins sa che ina chaussa sco l'agricultura è sensibla, ston ins savair co e cum ch'ins vul plazzar ina

dumonda. Uschia èsi en il multilateralissem.

En Vossa famiglia essas Vos gist dus ambassadurs. Voss frar Michael Winzap è da preschent ambassadur en Malaysia. Danunder vegn quest dun diplomatic?

Jau sun naschì a Falera en ina famiglia cun indesch fragliuns: ina pitschna societad. Ins è adina ensemen cun auters, ins sto chattar ses plaz. Ti has tes interess, ti stos contractar, chattar schliaziuns e vegnir perina. En ina famiglia gronda emprendan ins quai. Ins sto forsa era esser in pau extravertì, ir tar la glied e vulair discurre. Las linguas èn fitg impurtantas: Il rumantsch ha gidà d'emprerder franzos, ed il tudestg ha gidà d'emprerder englais. D'avantatg è ch'jau sun maridà cun ina dunna mexicana e che nus discurren spagnol cun noss figl. Questa lingua m'ha avert blers portas. Gist ils pajais latinamericans ch'èn impurtants per l'agricultura apprezieschan sch'ins discurren lur lingua.

Voss antecessur tar la WTO è stà Luzius Wasescha. Il mandat para dad esser en fermes mauns grischuns?

(Sto rir) Luzius Wasescha è stà cuntent ch'igl ha dà – suenter dus Vallesans – dus Grischuns. Il multilateralissem en ina tala organisaziun è probabel il pli cumplitgà ch'i dat en il mund

Nus muntagnards essan buns da chattar schliaziuns

da la diplomazia. Nus muntagnards essan perseverus, pragmatics e buns da discurre cun la glied e da chattar schliaziuns. Uss, suenter mai, daventa dal riment puspè in Vallesan, pia in muntagnard, ambassadur a Genevra.

Tge incumbensa che Vos surpiglias en l'avvegnir n'è anc betg cler. Ma lavur per in diplomat cun Vossas cumpetenzas datti tut a dubel. Discutà vegn da preschent TTIP, la cunvegna libra da commerzi che l'UE ed ils Stadis Unids negoziessan.

TTIP è ina da las grondas cunvegns che vegnan negoziadas. I dat era ina gronda cunvegna per la regiun dal Pacific u cun ils Stadis Unids, l'Australia, Mexico u Peru. TTIP è part d'ina nova evoluziun. Per la Svizra èsi impurtant da vesair il svilup. Questas cunvegns van per part pli lunsch che la WTO: Ellas reconuschan viceversas las normas da produziun. Per l'economia è quai pli impurtant che dazis.

Duai la Svizra far part da TTIP?

Talas cunvegns han influenza sin l'entir mund. Nus vegnin probabel baud u tard a stuair applitgar las reglas da talas cunvegns, n'emporta betg sche nus fashain part u betg. Sche nus ans participain, pudain nus sa chapescha influenzar insatge. TTIP è anc en la fasa da negoziaziun. La Svizra observa la negoziaziun, s'infurmescha e discurre cun la glied involvida, ma per il mument n'essan nus betg en contractivas. Quai vegness pir actual, sche las negoziaziuns tranter ils Stadis Unids e l'UE fissan terminadas.

Gist en il cumbat electoral en ils Stadis Unids è TTIP in tema: Il candidat Donald Trump è adina s'exprimi encunter la cunvegna ed en il fratemp sa distanziescha era Hillary Clinton. Bliers electurs han starment da perder la piazza.

Dapi ils onns 1980 en ils meds da transport daventads bler pli favuraivels e l'informatica ha dà la pussaivlad da cumprar en dapertut en il mund. Quai ha blers avantatgs. Ma i dat era da quels che han pers cun la globalisaziun. Ils avantatgs: Nus pajain per exempel mo pauc pli per telefonar u per sgular. Dals avantatgs profitain nus gugent. Ma i dat era chausses negativas: in squitsch sin las pajais u sin las plazzas. Ils stadis ston ademplir lur pensums da politica interna cun scolar la glied u cun autras mesiras per medegiar las consequenzas da la globalisaziun. Ma tscherts pajais han difficultads da far quai. Uschia vulan tscherts politichers dar la culpa al commerzi internaziunel. Ins metta per part ora la culpa sin cunvegns internaziunals cun ses sistems d'arbitrar.

Era suenter il Brexit dovri ina schliaziun internaziunala. Stuess la Svizra far in contract da commerzi cun l'Engalterra u duess ins tschertgar ina soluziun cun l'EFTA?

L'Engalterra ha fatg ina votaziun consultativa. Enfin oz na san ins betg co ch'i va vinvant. Pli probabel sortescha il pajais da l'UE. Ma l'emprim sto l'Engalterra tschertgar da mantegnair sia unitad interna cun la Scozia e l'Irlanda dal nord. Uschèditg sco l'Engalterra na tarmetta betg la brev per visar il contract cun l'UE, controllleschan ella il process. Uschè prest che l'Engalterra visescha la relaziun, controlllescha l'UE il process. Lura suanda il divorzi tranter l'UE e l'Engalterra che na vegn betg ad esser simpel. E pir suenter po l'Engalterra tschertgar ina nova relaziun cun l'UE e cun la WTO. Pir cura che questas relaziuns èn negoziadas, pon ins pensar a novas cunvegns da liber commerzi. Quai na vul betg dir che la Svizra spetga giu tge che capita. La confederaziun ha ina structura interna per observar quest'evoluziun. La finamira è che la relaziun cun l'Engalterra cuntinescha senza incaps»

Scolaziun, carriera e famiglia

Remigi Winzap (1961) è naschì a Falera e creschì si per gronda part a Basilea. El ha studià giurispudenza a Genevra e suenter visità la «école nationale d'administration» a Paris. A questa scola d'elita da en Frantscha ha el emprendì d'enconuscher sia dunna. Winzap ha lavurà sis onns per il Bankverein a Genevra, New York e Basilea avant ch'el ha midà en l'administraziun federala. En il secretariat d'economia (SECO) è el sa spezialisà sin relaziuns da commerzi internaziunals e – suenter intgins onns tar l'ambassada a Paris e tar la missiun svizra a Brüssel – èsi rapid da la stgala da carriera siadora. Sco ambassadur svizzer tar la WTO ha el era girà la represchentan tar la EFTA. Tgi che less intervengnir dapli da sia vita – per exempel da sia pissiun per dar troccas – po tadlar l'intervista che RTR ha fatg cura che l'ambassadur ha cumenzà a Genevra.